

з державного на приватний сектор, громадські організації. Соціал-демократична модель є найбільше розвинутою, така соціальна політика відіграє самостійну роль, розрахована на забезпечення надійного захисту людини від ринкових ризиків. Ліберальна модель посідає серединну позицію між консервативною і соціал-демократичною, відзначається поміркованістю, адресністю, досить нормована, визначає збільшення системи соціального страхування, активну й динамічну політику прибутків.

Список використаних джерел:

1. Горбатенко І.А. Соціальна політика: світовий досвід і особливості реалізації в Україні. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2019. Випуск 26. С. 80–85.
2. Дікон Б., Халс М., Станс П. Глобальна соціальна політика: Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту. Київ : Основи, 1999. 346 с.
3. Плотка Л.В. Закордонний досвід реалізації державної соціальної політики. *Публічне управління та адміністрування в Україні*. 2019. Випуск 11. С. 133–136.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-621-1-21>

Тарнавський А. М.,

*аспірант кафедри публічного управління,
туризму та готельно-ресторанної справи*

*Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

РОЗВИТОК «РОЗУМНИХ» РЕГІОНІВ ЯК СТРАТЕГІЧНА ОСНОВА РЕІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ (НА ПРИКЛАДІ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ)

У період постконфліктного відновлення Україна потребує нової моделі регіонального управління, здатної забезпечити сталий розвиток, безпеку та реінтеграцію деокупованих територій. Такою моделлю є концепція “Smart Region”, що поєднує інноваційні, цифрові та управлінські інструменти для зміцнення інституцій, модернізації економіки й підвищення якості життя. На прикладі Автономної Республіки Крим ця концепція виступає стратегічною основою державної політики реінтеграції та стійкості постконфліктних територій.

Процес деокупації та реінтеграції є комплексним стратегічним циклом, що охоплює три взаємопов'язані сфери: безпеково-правову, соціально-гуманітарну та економічно-інфраструктурну [1, с. 243]. Після звільнення АР Крим перед Україною постануть такі головні виклики:

1. Інституційно-правове відновлення та забезпечення безпеки (безпеково-правовий вимір): необхідно відновити правовий суверенітет, роботу правоохоронних органів, прокуратури, судів, у тому числі спеціалізованих (для воєнних злочинів) [1, с. 249]. Також важливим є кадрове забезпечення управлінських структур і відновлення ефективного публічного адміністрування [2, с. 53].

2. Когнітивна та соціально-гуманітарна реінтеграція (соціально-гуманітарний вимір): головний виклик полягає у поверненні людей до національного простору, подоланні наслідків окупації та дезінформації, відновленні української ідентичності [3, с. 39].

3. Відбудова інфраструктури та економічний розвиток (економічно-інфраструктурний вимір): необхідно забезпечити швидку відбудову критичної інфраструктури (енергетика, житловий фонд, транспорт, цифрова мережа) та створити умови для відновлення економічного потенціалу і залучення інвестицій [1, с. 250].

Застосування цифрових та інноваційних технологій є ключовим для мінімізації ризиків і прискорення процесів реінтеграції. Шляхи подолання основних викликів за допомогою smart-інструментів після звільнення Криму описані у таблиці 1.

Таблиця 1

Подолання викликів за допомогою smart-інструментів

Сфера виклику	«Розумне» рішення (Smart-інструмент)	Обґрунтування ефективності
1	2	3
Інституційно-правове відновлення	Розумна спеціалізація (Smart Specialisation); цифровізація правосуддя та управління.	Це дозволяє консолідувати зусилля для запуску галузевих трансформацій, знайти нові важелі для економічного відновлення та забезпечити стійкий розвиток. Використання технологій штучного інтелекту сприяє відновленню правосуддя через автоматизацію збору та зберігання судових документів, підвищення рівня кіберзахисту та розв'язання малозначних спорів. Оптимізація організаційної структури управління можлива через впровадження цифрових інституційних форм і управлінських інструментів.

Продовження таблиці 1

1	2	3
Когнітивна та соціально-гуманітарна реінтеграція	Цифрова ідентифікація; розвиток цифрових засобів комунікації та чат-ботів.	Електронні сервіси, зокрема платформа «Дія», забезпечують доступ громадян до державних послуг у разі переміщення чи втрати документів. Використання чат-ботів та соціальних мереж сприяє інформаційній реінтеграції населення, особливо молоді, та протидії дезінформації.
Відбудова інфраструктури та економічний розвиток	Відновлення інфраструктури; інноваційний механізм регіонального розвитку.	Прокладання волоконно-оптичних мереж і забезпечення високошвидкісного інтернету у сільських районах створюють умови для відновлення економічного потенціалу. Формування інноваційних кластерів, технопарків і бізнес-інкубаторів стимулює використання великих даних і цифрових платформ для прийняття ефективних управлінських рішень.

Джерело: сформовано на основі [1–3; 5; 6].

Успішна деокупація та реінтеграція Криму залежить від міжнародної підтримки, яку Україна забезпечує через багаторівневу дипломатію, зокрема Кримську платформу. Стратегічні партнери (США, Польща, Велика Британія та інші) допомагають у відновленні економіки, розмінуванні, реформуванні управління та правозахисній діяльності, включно з документуванням воєнних злочинів і моніторингом прав людини [4, с. 217–218].

Розвиток «розумних» регіонів є основою політики реінтеграції України, спрямованої на сталий розвиток деокупованих територій. Концепція “Smart Region” поєднує інноваційні, цифрові та гуманітарні підходи для відбудови інфраструктури, когнітивної реінтеграції та відновлення суверенітету. Співпраця держави, громадянського суспільства й міжнародних партнерів створює конкурентоспроможний, безпечний та інноваційний регіон – приклад ефективного постконфліктного відновлення.

Список використаних джерел:

1. Дьяченко О. В. Стратегічні пріоритети державної політики України у сфері деокупації, реінтеграції та відновлення територій в контексті національної безпеки. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 10 (40). С. 243–253. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-10\(40\)-243-253](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-10(40)-243-253) (дата звернення: 15.02.2024).

2. Дулгер В. В. Крим – це Україна: стратегія деокупації та реінтеграції. *Збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного круглого столу з нагоди Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополь*. Одеса, 2023. С. 52–53.

3. Тихомиров О. О., Беляков К. І. Інформаційна реінтеграція як базис відновлення України. *Інформація і право*. 2025. № 2 (53). С. 34–43. URL: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2025.2\(53\).334037](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2025.2(53).334037) (дата звернення: 26.10.2025).

4. Шаповалова А. М. Перспективи та виклики реінтеграції АР Крим. *Міжнародні та політичні дослідження*. 2024. № 37. С. 213–221. URL: <https://doi.org/10.32782/2707-5206.2024.37.19> (дата звернення: 26.10.2025).

5. Мохненко А. С., Гайдичук А. М., Сергієнко М. В. Механізм інноваційного розвитку деокупованих територій. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2025. № 56. С. 37–42. URL: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2025-56-5> (дата звернення: 26.10.2025).

6. Shevtsova H., Shvets N., Kramchaninova M., Pchelynska H. In Search of Smart Specialization to Ensure the Sustainable Development of the Post-Conflict Territory: the Case of the Luhansk Region in Ukraine. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. Vol. 9, № 2. P. 512–524. URL: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n2p512> (date of access: 26.10.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-621-1-22>

Турчак Д. В.,

*кандидат наук з державного управління,
керівник*

*Офісу підтримки відновлення
м. Київ, Україна*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПОСТКОНФЛІКТНИМ ВІДНОВЛЕННЯМ

По всьому світу з року в рік зростає кількість військових конфліктів. Так, впродовж останніх двадцяти років вони мали місце у понад 50 країнах. Ті держави, де точилися збройні протистояння, опиняються в доволі складні ситуації. За винятком людських втрат, руйнується також й інфраструктура та людський капітал даних держав, втрачаються капіталовкладення в розвиток та економічна співпраця із країнами-сусідами, вичерпується державний бюджет, поширюється бідність і,